

„Moje konsekwencje” – konspekt zajęć dla uczniów klas I–III gimnazjum

Cele zajęć: zwrócenie uwagi uczniów na najważniejsze wartości w życiu, rozwijanie umiejętności wyboru pozytywnych wartości, zwrócenie uwagi uczniów na konsekwencje różnych zachowań (pozytywnych i negatywnych), zwrócenie uwagi na kulturę języka, którym się posługujemy, kształtowanie umiejętności współpracy w grupie, integracja grupy.

Metody i formy pracy: pogadanka, drama, burza mózgów, praca indywidualna, grupowa.

Pomoce: magnesy, narysowany okrąg, załączniki, materiały do pisania, 2 patyki, nitka.

Przebieg zajęć:

1. Nauczyciel zaprasza uczniów do zajęć, dzieli na grupy.
2. Przedstawienie tematu i cel zajęć.
3. Uczniowie odgrywają scenki przedstawiające grzeczne i niegrzeczne zwroty.
4. Rozmowa z elementami dyskusji na temat różnych rodzajów zachowań, które wystąpiły w scenkach. Próba odpowiedzi na pytanie: „Kiedy mamy większe szanse przekonać do współdziałania i pomocy innych ludzi?” (załącznik nr 1).
5. Praca w grupach na temat współczesnego języka – uczniowie otrzymują kartki z pytaniami, na które mają odpowiedzieć w grupach (załącznik nr 2).
6. Wspólne podsumowanie odpowiedzi.
7. „Nitki nawyków” – dwoje uczniów staje naprzeciwko siebie. Każdy ma w ręku patyk. Prowadzący zawiązuje nitkę między patykami. Następnie prosi uczniów, aby spróbowali ją rozerwać (robią to bez trudu). Prowadzący przeciąga pomiędzy patykami kilkanaście nitek, a uczniowie mają za zadanie spróbować je rozerwać. Nie uda się to tak łatwo. Prowadzący wyjaśnia, że nawyki są jak nitki. Ze złymi nawykami (takimi jak odkładanie spraw na potem, kłamstwa, palenie papierosów itp.) łatwiej zerwać na początku, a trudniej, gdy tę samą czynność wielokrotnie powtarzamy – gdy nitek przybywa, trudniej je rozerwać.

Z drugiej strony dobre nawyki, powtarzane, także stają się silniejsze! Walka ze złymi nawykami i kształtowanie dobrych nawyków to przejaw odpowiedzialności za swoje życie.

8. Życiowe sytuacje – konsekwencje wyborów i zachowań. Uczniowie otrzymują kartki (załącznik nr 3), na których mają dopisać konsekwencje podanych wyborów i zachowań (zwracają uwagę na to, co znaczy być odpowiedzialnym). Razem z prowadzącym podsumowują podane rozwiązania.
9. „Co znaczy być odważnym?” – burza mózgów. Uczniowie zapisują na tablicy wszelkie możliwe odpowiedzi, jakie przychodzą im do głowy. Następnie, w formie pogadanki z elementami dyskusji, prowadzący zwraca uwagę uczniów na różnicę między odwagą a brawurą oraz dyskutuje, czy odwaga skłania nas do niebezpiecznych czynów.

10. „Wybory w wyobraźni” – każda z grup otrzymuje sytuację (załącznik nr 4), w której należy dokonać wyboru. Zastanawia się, co każdy zrobiłby w danej sytuacji i jakie mogą być tego konsekwencje pozytywne i negatywne.

11. „Okrag złości” – na arkuszu wywieszonym na tablicy z narysowanym kręgiem uczniowie zaznaczają postaci występujące w odczytywanym opowiadaniu (załącznik nr 5) oraz strzałkami zaznaczają kierunek przemieszczania się złości pomiędzy nimi. Podsumowanie przez uczniów i prowadzącego zakończenia opowiadania.

12. Podsumowanie zajęć rundką: O czym mówiliśmy na dzisiejszych zajęciach, co zapamiętałeś?

13. Pochwała uczniów za aktywne uczestnictwo w zajęciach. (na podstawie książki: I. Koźmińska, E. Olszewska „Z dzieckiem w świat wartości”)

Załącznik nr 1

1. Ktoś na dworcu zgubił pieniądze i chce je odnaleźć, angażując do tego innych ludzi:

- Grzecznie zwraca się o pomoc, pyta napotkane osoby, czy nie widziały jego portfela.
- Zachowuje się hałaśliwie i histerycznie, wyzywa ludzi od złodziei, odnosi się do wszystkich podejrzliwie, posądzając ich o kradzież.

2. Młody człowiek siedzi w tramwaju, obok stoi staruszka:

- Zwracamy się do niego: „Czy byłby pan tak uprzejmy, by ustąpić miejsca tej pani, ponieważ ciężko jej stać?”;
- Stojąc nad siedzącym, burczymy: „Ale chamstwo, ta młodzież jest dziś zupełnie niewychowana!”.

Załącznik nr 2

1. Dlaczego dzieci i młodzież tak chętnie używają słów wulgarnych i obraźliwych? Jaki efekt chcą wywołać?

2. Jak z tym się czują?

3. Jak się czują osoby określane obelżywymi słowami?

4. Jakie stosunki międzyludzkie buduje taki język?

Załącznik nr 3

1. Jacek zaproponował odrabianie lekcji, ale kolega zaproponował mu wyjście do kafejki internetowej. Jacek wybrał surfowanie po Internecie i następnego dnia poszedł do szkoły nieprzygotowany. Konsekwencje – dyskusja.

2. Jesteś złośliwa/y wobec koleżanki/kolegi, a potem oczekujesz, że ona/on zaprosi cię na urodziny. Konsekwencje – dyskusja.

3. Spotykasz się z grupą, która pali papierosy. Nie chcesz palić, ale koledzy cię namawiają i wyśmiewają, że boisz się spróbować. Jak postąpisz? (jeśli ulegasz presji, to poza odpowiedzialnością brakuje ci także odwagi).

Wybór – dyskusja. Konsekwencje – dyskusja.

4. Mama zabroniła ci wyjść z domu. Wybiegasz z kuchni, trzaskasz drzwiami. Potem tłumaczysz, że nie mogłaś/mogłeś opanować złości. Czy na pewno? Czy lubimy, gdy inni tak się zachowują wobec nas? Konsekwencje – dyskusja.

Załącznik nr 4

1. Koledzy namawiają cię na skok do wody z gałęzi drzewa na dzikiej plaży, w miejscu, w którym nie znasz głębokości jeziora. Wszyscy „odważni” już się ustawiają w kolejce. Boisz się tego skoku. Skaczesz czy odmawiasz? Wyobraź sobie najgorsze konsekwencje odmowy (np. wyśmianie przez kolegów, wykluczenie z grupy, miano „tchórza”) i najgorsze skutki skoku (złamany kręgosłup, paraliż, spędzenie reszty życia na wózku inwalidzkim). Które konsekwencje mogą być bardziej dotkliwe? Czy warto ryzykować?

Konsekwencje skoku – dyskusja. Konsekwencje odmowy skoku – dyskusja.

2. Na obozie koledzy kupili alkohol. Umawiają się na nocne picie, gdy wychowawcy będą już spać. Możesz wziąć w tym udział lub odmówić. Wyobraź sobie konsekwencje każdego z tych wyborów. Konsekwencje picia – dyskusja. Konsekwencje odmowy – dyskusja.

3. Koleżanka namawia cię do spróbowania narkotyku, który rzekomo pozwoli na dłuższą naukę w nocy bez odczuwania zmęczenia. Wiesz, że musisz poprawić stopnie z fizyki i powinnaś się uczyć jeszcze wiele godzin. Próbujesz czy odmawiasz? Wyobraź sobie najgorsze konsekwencje każdego z wyborów. Konsekwencje spróbowania – dyskusja. Konsekwencje odmowy – dyskusja.

4. Chłopcy przezywają cię i szturchają. Możesz przyjąć różne strategie działania: podjąć wyzwanie w języku napastników, czyli przemocy, i rzucić się na nich z pięściami, obrzucając obraźliwymi epitetami i wszczynając „wojnę”, czy nie podejmujesz zaczepki, ignorujesz ich i spokojnie odchodzisz z myślą, że kulturalny człowiek szanuje innych i nie zachowuje się w ten sposób, a jeśli te zaczepki powtarzają się, informujesz zaufaną osobę dorosłą, oczekując wyciągnięcia konsekwencji wobec nagannego zachowania chłopców.

Konsekwencje „wojny” – dyskusja. Konsekwencje ignorowania zaczepki – dyskusja.

Załącznik nr 5

Jacek obudził się późno. Wściekły, że nie zdąży do szkoły, pomimo protestów brata Antka, wkłada jego bluzę, nazywa go sobkiem, a wychodząc, trzaska drzwiami. Teraz Antek kipi ze złości. W windzie wali pięścią w przyciski i niszczy je. Sąsiad z góry, starszy pan chodzący o lasce, nie może zjechać na dół. Jest zły, a swoją złość wyładowuje na sąsiadce, ostro zwracając uwagę, że jej dziecko hałasowało w nocy i nie dało mu spać. Dziecko sąsiadki ząbkuje i rzeczywiście płacze. Po śpięciu ze starszym panem sąsiadka jest poirytowana. Robiąc zakupy w sklepie osiedlowym, krzyczy na ekspedientkę, że ta wybrała jej nieświeże pieczywo. Zaczyna się kłótnia. Następny klient nie może doczekać się obsługi, a chce kupić bilet. Wybiega ze sklepu, by zdążyć na autobus. To lekarz z przychodni niedaleko szkoły. W autobusie dostaje mandat za jazdę bez biletu. Lekarz wpada do przychodni wściekły. Jest opryskliwy i mało delikatny przy

zakładaniu gipsu chłopcu, który złamał palec u nogi. Ten chłopiec to Jacek, który wstał dzisiaj zbyt późno, był zły, a swoją złość wyładował na Antku, pierwszej osobie w łańcuchu przelewania na innych własnej złości. Był tak zły, że z wściekłości kopnął wielki kamień i złamał sobie palec. Złość zaszkodziła mu bezpośrednio, bo z jej powodu złamał palec, ale także wróciła do niego po „okręgu złości” – lekarz niedelikatnie się z nim obszedł, potęgując jego ból.